

**ÅRSBERETNING FOR
2000
FRA ERSTATNINGSNÆVNET**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. LOVGRUNDLAGET

2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING

3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2000

4. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?

5. KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

- 5.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVEN
- 5.2. AFSLAG FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES
- 5.3. ERSTATNING FOR PERSONSKADE I FORBINDELSE MED LOVLIG PRIVAT ANHOLDELSE
- 5.4. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET
- 5.5. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO
- 5.6. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7
- 5.7. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD
- 5.8. 2-ÅRS FRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13
- 5.9. TABT ARBEJDSFORTJENESTE FOR MIDLERTIDIG UARBEJDS-
DYGTIGHED YDES, INDTIL ARBEJDET KAN GENOPTAGES I VÆSENTLIGT SAMME OMFANG SOM TIDLIGERE.
- 5.10. BEREGNINGEN AF TABT ARBEJDSFORTJENESTE TIL STATIONÆR-
TIDSPUNKTET MED MELLEMLIGGENDE PENSIONSTILDELING
- 5.11. TILKENDELSE AF GODTGØRELSE FOR SVIE OG SMERTE
- 5.12. BEREGNING AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL ARBEJDSLØS
- 5.13. ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL ET BARN
- 5.14. SPØRGSMÅLET OM ERSTATNING FOR UDGIFT TIL PSYKOLOG-
BEHANDLING TIL PÅRØRENDE I FORBINDELSE MED DØDSFALD
- 5.15. FORSØRGERTABSERSTATNING
- 5.16. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLØVENS § 26, STK. 1

- 5.17. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 2
- 5.18. SÆRLIGT OM NÆVNETS EGEN BEVIS – OG SKYLDVURDERING PÅ GRUND AF SIGTEDES DØD
- 5.19. EKSEMPEL PÅ STATIONÆRTIDSPUNKT KORT EFTER TILSKADEKOMSTEN
- 5.20. SÆRLIGT OM FORÆLDELSE

I denne elektroniske udgave er sidenummering udeladt.

Bilag:

Skema 1: Sager påkendt i nævnet, opgjort efter forekomsten af den enkelte lovovertrædelse.

Skema 2: Sagerne opdelt efter gerningssted.

Skema 3: De udbetalte erstatninger fordelt på erstatningsposter.

Skema 4: Sagerne opdelt efter erstatningernes størrelse

Skema 5: Oversigt over meddelte afslag.

Skema 6: Opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse.

1. LOVGRUNDLAGET.

Siden 1976 har Erstatningsnævnet på statens vegne ydet erstatning til ofre for forbrydelser. Lovgrundlaget findes i loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. nu lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985 med senere ændringer, i det følgende kaldet **offererstatningsloven**.

Loven vedrører erstatning og godtgørelse for personskade forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven og giver kun i meget begrænset omfang hjemmel til erstatning for tingsskade. Loven dækker således ikke skader, der er sket ved overtrædelse af f.eks. færdselsloven, våbenloven, restaurationsloven, politivedtægten o. lign. De forbrydelser, nævnet yder erstatning og godtgørelse for, er navnlig vold, voldtægt, røveri og manddrab eller forsøg herpå.

Nævnet yder erstatning og godtgørelse efter dansk rets almindelige erstatningsregler om skadevolderens erstatningsansvar - også selv om skadevolderen måtte være ukendt. Erstatning og godtgørelse ydes dog kun, i det omfang skaden ikke dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, private forsikringer, pensionsydelse eller andre økonomiske ydelser, som skadelidte er berettiget til i anledning af skaden.

2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING.

Afgørelse om erstatning træffes af Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser. (Erstatningsnævnet). Nævnet er en selvstændig styrelse under Justitsministeriet. Nævnets afgørelser kan ikke påklages til højere administrativ myndighed, idet nævnet efter lovens § 16 har den endelige administrative afgørelse.

Nævnet har i 2000 haft følgende sammensætning:

Landsdommer Michael Lerche (formand), Østre Landsret, ankechef Bo Antonsen, Den Sociale Ankestyrelse, (efter indstilling fra Socialministeren) og advokat Klaus Kastrop-Larsen, København (efter indstilling fra Advokatrådet).

Hvervet som stedfortrædende formand varetages af landsdommer Otto Hedegaard Madsen, Østre Landsret.

Nævnets sekretariat har i 2000 indtil udgangen af juni måned været ledet af fuldmægtig i justitsministeriet, Ole Hvilsum Larsen, der siden oktober 1999 havde virket som konstitueret sekretariatschef, i den periode, hvori nævnets sekretariatschef, cand. jur. Eva Rønne, havde orlov i forbindelse med en konstitutionsstilling som landsdommer i Østre Landsret. Siden juli 2000 har hvervet som sekretariatschef fortsat været varetaget af cand. jur. Eva Rønne.

Nævnets sekretariat har i øvrigt i 2000 bestået af fuldmægtig, cand. jur. Stig Fleischer, og fuldmægtig, cand. jur. Helene Yde Larsen. Endvidere har sekretariatet bestået af af-delingsleder Dorrit Lekach, kontorfuldmægtig Kirsten Hastrup samt overassistenterne Irma Brødsgaard Jensen, Lene Holm, Lissi Rasmussen og Marianne Fredskov Riising. Sekretariatet har tillige deltidsbeskæftiget nogle juridiske studerende.

Nævnets sagsbehandling påbegyndes i sekretariatet, hvor kontorfunktionærerne og de juridiske fuldmægtige foretager en selvstændig sagsbehandling og afgiver indstilling om sagens afgørelse. På baggrund heraf behandles sagen af sekretariatschefen. Herefter forelægges sagen for nævnets medlemmer enten på det månedlige nævnsmøde eller ved ugentlig udsendelse af sagsresumé til nævnets medlemmer. Særligt oplagte sager kan dog i henhold til forretningsordenen, der senest er ændret ved bekendtgørelse nr. 808 af 19. november 1998 med ikrafttræden den 1. december 1998, afgøres af formanden alene eller af sekretariatschefen efter nærmere bemyndigelse. I 2000 var det tilfældet med ca. 2.200 sager ud af i alt 3.348 påkendte sager.

Overtandlæge, lic. odont. Jens Thorn, Esbjerg Centralsygehus, er tilknyttet nævnet som sagkyndig konsulent vedrørende tandskader.

3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2000.

I 2000 har nævnet modtaget 3156 ansøgninger om erstatning, hvilket er 111 flere - knap 4 % - end i 1999. Ved udgangen af 2000 henstod 1.085 ubehandlede sager mod ca. 900 sager det foregående år. Stigningen heraf skal navnlig ses på baggrund af stigningen i antal indgivne ansøgninger. Ophobningen af ubehandlede sager medfører, at der er en "ventetid"/"køtid" på ca. 5 måneder, før nævnet indleder den egentlige sagsbehandling. For at begrænse denne - for alle, og i særdeleshed for ansøgerne, - utilfredsstillende ventetid forsøger sekretariatet umiddelbart ved sagens modtagelse at vurdere, om der straks kan træffes afgørelse på det foreliggende grundlag. Hvis dette er tilfældet, f.eks. i mange af de sager, hvor erstatningskravet er endeligt afgjort ved dom, træffer nævnet afgørelse straks, således at nævnets afgørelse foreligger allerede 1 - 2 uger efter sagens modtagelse. I sager, hvori nævnet ikke skal indhente supplerende oplysninger og dokumentation for krav eller skal forelægge sagen for f.eks. Arbejdsskadestyrelsen, har sagsbehandlingstiden - når bortses fra de sager, der behandles straks og forlods - været på godt 5 måneder. I sager, hvor der fra ansøger eller andre skal indhentes nærmere dokumentation for kravet, eller hvor sagen skal forelægges for Arbejdsskadestyrelsen, kan sagsbehandlingstiden være en del længere.

Nævnet bestræber sig stadig på at nedbringe sagsbehandlingstiden, der i visse sager forekommer uforholdsmæssig lang. Nævnet behandler imidlertid et stadig stigende antal sager af en betydelig juridisk kompleksitet, ligesom den generelle sagsbehandling kompliceres af et relativt stort antal genoptagelsesbegæring. Hertil kommer, at opsplitning i behandlingen af ansøgernes godtgørelses- og erstatningskrav bl.a. resulterer i et forholdsvis stort antal samlede tilkendelser og afslag i den enkelte sag.

Nævnet har i 2000 tilkendt erstatninger til i alt 2.782 ansøgere, hvilket er sket ved 4994 tilkendelser.

Nævnet har i 2000 påkendt 3348 nye sager mod 2960 sager i 1999, hvilket svarer til en stigning på ca. 13 %. Der er meddelt afslag på erstatning i 901 sager (1999: 777 sager) og tilkendt erstatning i 2447 sager (1999: 2183 sager). Det samlede erstatnings- og godtgørelsesbeløb (inkl. knap 0,9 mio. kr. i gebyr til Arbejdsskadestyrelsen) har i 2000 udgjort ca. 40,7 mio. kr. eller ca. 5,4 mio. kr. mere end beløbet på ca. 35,2 mio. kr. i 1999. Dette svarer til en stigning på ca. 15,7 %. Heri er dog ikke medregnet den forrentning, som f.eks. i henhold til erstatningsansvarslovens § 16 tillægges godtgørelse for varigt mén, svie og smerte, samt erhvervsevnetabs- og forsørgertabsersstatning. Det

samlede udbetalte erstatnings- og godtgørelsesbeløb for 2000 inkl. renter er af politiet opgjort til ca. 51 mio. kr. mod ca. 43,8 mio. kr. for året 1999. Ved gennemførelsen af statens regresret i henhold til offer-erstatningslovens § 17 har skadevolderne i 2000 til politiet indbetalt ca. 6,7 mio. kr. (1999: ca. 5,7 mio. kr.).

Som bilag til årsberetningen er som tidligere år vedhæftet skemaerne 1-6. Som nærmere oplyst i årsberetningen for 1998, side 3-4, blev der i forbindelse med overgangen til et nyt sagsbehandlingssystem med virkning fra februar 1998 foretaget en del ændringer i disse skemaer, dels i opsplitningen i poster, dels i selve opgørelsesmåden. Den herved fremkomne "skævhed" i sammenligningsgrundlaget med tidligere år kan forekomme "besværlig", men er dog udelukkende et "overgangsproblem". I noterne til de enkelte skemaer er angivet de mest betydningsfulde ændringer i opgørelserne/posterne.

Som de talmæssige oplysninger viser, har nævnet i 2000 afgjort væsentligt flere sager end i 1999. Dette skyldes bl.a., at nævnet i 2000 har foretaget en ændring i sagsbehandlingen. Når en ny sag skal behandles, skal der som oftest indhentes yderligere dokumentation, før sagen kan afgøres. Sådanne sager blev tidligere lagt i bero uden at blive registreret i statistikken. Fra og med 2000 bliver disse sager nu registreret med en afgørelse. For år 2000 drejer dette sig om 150 sager. Stigningen i antallet af nye sager, der i 2000 er blevet behandlet og afgjort, er derfor reelt ca. 8 %.

Skema 1 indeholder en oversigt over de påkendte sager, opgjort således, at sagens enkelte lovovertrædelser, og ikke som til og med 1997-årsberetningen blot hovedovertrædelser, angives. Dette er årsagen til, at antallet af lovovertrædelser er større end antallet af sager, der er blevet påkendt i nævnet. Skemaet viser bl.a., at antallet af manddrab - der i 1999 var faldet til 18 sager svarende til et fald på 42 % i forhold til året forud - atter er oppe på 1998-niveauet med 33 sager. Antallet af voldssager (straffelovens §§'erne 244, 245, 246 og 248 samt 119) er steget med 294 fra 2.296 i 1999 til 2590 i 2000 svarende til en stigning på knap 13 %. Bemærkelsesværdigt er bl.a., at sager vedrørende "vold mod tjenestemand i funktion", er steget fra 87 sager til 116 sager eller en stigning på 33%.

Skema 2 viser sagerne opdelt efter gerningssted. I 1998-årsberetningen blev det oplyst, at antallet af forhold med "tilfældige sagesløse på gaden" i forhold til 1997 var faldet med ca. 25 %, og at de sidste par års tendens til fortsat procentvis fald i denne gruppe således blev fastholdt. I 1999-årsberetningen blev det konstateret, at der for året 1999 i forhold til antallet på 445 for 1998 havde været en stigning til 496 svarende til 11 %. Denne kategori er i 2000 faldet til 441 (1999: 496) eller stort set på ny kommet ned på 1998-niveauet. Inden for kategorien "inden for fængsel/anstalt" har der været en stigning fra 10 sager til 19 sager svarende til 90 % flere, hvilket antagelig - ud over volden mellem indsatte - vel til dels kan forklare stigningen, der i skema 1 er anført vedrørende "vold mod tjenestemand i funktion".

I skema 3 er angivet de udbetalte erstatninger fordelt på de enkelte erstatningsposter og med de med virkning fra februar 1998 yderligere foretagne opsplitninger af posten "Diverse" og med en særskilt post for "Gebyr". Sidstnævnte post omfatter væsentligt sagsbehandlings-gebyret til Arbejdsskadestyrelsen for udtalelser navnlig om eventuelt varigt mén, erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet. Stigningen i udbetalte erstatningsbeløb i forhold til 1999 har som allerede nævnt udgjort ca. 5,4 mio. kr. svarende til en stigning på ca. 15,7 %. I 2000 har nævnet i forhold til

året forud udbetalt knap 100.000 kr. mere i godtgørelse i henhold til erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, for retsstridige krænkelse ved forbrydelser, der har indebåret et angreb. Det samlede udbetalte beløb efter denne bestemmelse på ca. 490.000 kr. udgør således en stigning på 23 %. Som også angivet i 1999-årsberetningen, bliver denne lovbestemmelse, der trådte i kraft den 1. juni 1997, stadig hyppigere påberåbt og anvendt.

Den største post er – som hidtil – uden sammenligning - udbetalingen af erstatning for erhvervsevnetab. Denne post udgør ca. 14 mio. kr. (1999: ca. 11,9 mio. kr.) og svarer til ca. 35 % af den samlede udbetaling til de skadelidte. Næststørste post er godtgørelsen for tort, der udgør knap 6,2 mio. kr. eller ca. 15 % af den samlede udbetaling. I forhold til 1999 har posten ”tabt arbejdsfortjeneste” haft en relativ stor stigning på knap 1,4 mio. kr. til ca. 4,1 mio. kr. svarende til en stigning på 50,7 %.

I skema 4 er erstatningsbeløbene opdelt efter størrelse, og langt de fleste udbetalinger ligger fortsat i størrelsesordenen 1.- 1.999 kr. (1151 udbetalinger ud af i alt 2782 svarende til ca. 41 %).

Skema 5 indeholder en oversigt over meddelte afslag på erstatningsansøgninger. Som oplyst i årsberetningen for 1998 blev der med virkning for dette år foretaget en opsplitning på meddelte afslag på en lang række af kategorier, og bl.a. er afslag i medfør af offererstatningslovens § 10 opdelt i henholdsvis ”ikke anmeldt til politiet uden unødigt ophold” og i ”ikke nedlagt erstatningspåstand i retten.” En fortsat ”opblødning” af nævnets hidtil meget strenge praksis vedrørende overholdelse af kravet om 24-timers politianmeldelse efter lovens § 10 synes at kunne udledes af det procentvise fortsatte fald – fra 9 % i 1999 til 8,5 % i 2000 - i antal afslag efter denne bestemmelse. En stigning i antallet af afslag efter lovens § 10 på grund af ”ikke nedlagt erstatningspåstand i retten” (fra 11 i 1999 til 32 i 2000, dvs. en stigning på 191 %) viser, hvor vigtigt der er, at skadelidte/bistandsadvokaten under straffesagen mod skadevolderen er opmærksom på at nedlægge erstatningspåstand eller i hvert fald sørge for, at der bliver taget forbehold herfor.

I skema 6 er som i tidligere årsberetninger vist en opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse, herunder med gerningssted i udlandet.

4. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?

Som ovenfor omtalt under pkt. 1, yder nævnet efter dansk rets almindelige erstatningsregler erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven. Nævnet yder således erstatning og godtgørelse for svie og smerte, varigt mén, tabt arbejdsfortjeneste, erhvervsevnetab, tort, forsørgertab, læge- og tandbehandlingsudgifter m.v.

Nævnet yder endvidere i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 2, erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Kontantbeløb erstattes navnlig i forbindelse med røverier og tasketyverier, normalt med maksimalt 1.000 kr.

Anden tingsskade kan efter offererstatningslovens § 3 kun erstattes, i det omfang skaden er forvoldt ved en straffelovsovertrædelse af personer, som er tvangstilbageholdt i fængsler eller institutioner under Kriminalforsorgen, optaget i døgninstitutioner efter lov om social service, indlagt på

psykiatriske hospitalsafdelinger eller tilsvarende institutioner, eller er under udgang, undvejet eller udeblevet fra sådanne institutioner.

5. KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET.

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet at være af mere almen interesse eller af principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de over 3300 sager, som nævnet har påkendt i løbet af 2000.

5.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAF-FELOVEN.

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, er det en betingelse for, at staten kan yde erstatning og godtgørelse efter loven, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Hvis der foreligger en strafbar handling efter § 1, stk. 1, ydes erstatning efter loven, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, jf. lovens § 6. Skadelidte har ligeledes efter lovens § 6 krav på erstatning, selv om der foreligger subjektive straffrihedsgrunde i form af, at skadevolderen er under 15 år eller utilregnelig, jf. straffelovens §§-erne 15 og 16. De subjektive strafbarhedsbetingelser i øvrigt (forsæt eller eventuelt uagtsomhed) skal derimod være opfyldt.

Hvis der derimod foreligger en objektiv straffrihedsgrund, f.eks. nødværge eller nødret, jf. straffelovens §§-erne 13 og 14, eller samtykke, er der - som udtrykkeligt anført i betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 34 - ikke tale om en strafbar handling i lovens forstand, og erstatning kan ikke ydes.

I sagen, **N. j. nr. 2047/00**, afslog nævnet under henvisning til offererstatningslovens § 1 at betale erstatning og godtgørelse til en 36-årig kvinde, der i september 1999 havde indgivet politianmeldelse mod sine forældre og en onkel for seksuelle overgreb i perioden fra 1967 til 1981, dvs. fra hun var ca. 3 år til det 17. år.

Det fremgik af sagen, at ansøgeren i de sidste 11 år havde gået til psykoterapibehandling, og at hun herunder nu havde fået ”fremkaldt minder” om det seksuelle misbrug i sin barndom, der således dannede grundlag for politianmeldelsen.

Politiet besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, ikke at indlede efterforskning i sagen, hvilket navnlig skyldtes, at de anmeldte forhold i henhold til straffelovens § 93 var forældet.

Nævnet henviste i sit afslag til politiets beslutning om ikke at indlede efterforskning på grund af forældelse og fjøede til, at ”der således ikke er tilstrækkelige oplysninger i sagen til, at nævnet kan lægge til grund, at der har været tale om en straffelovsovertrædelse.”

Der kan om forældelse i øvrigt henvises til pkt. 5.20 samt til årsberetningen for 1997, pkt. 5.23, side 29.

5.2. AFSLAG FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES.

Den 44-årige selvstændige taxavognmand var i sagen **N. j. nr. 916/00** af 2 mænd ved trussel med springkniv blevet frarøvet 1.700 kr. i kontanter og sin taxa, der efterfølgende uberettiget var anvendt til kørsel. Gerningsmændene, der bl.a. blev dømt for røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, anerkendte erstatningspligten, men bestred erstatningens størrelse.

Skadelidte havde været sygemeldt i 14 dage. Da taxaen på grund af skader som følge af røveriet og den uberettigede benyttelse havde været på værksted, havde skadelidte, der kun havde den ene taxa i sin virksomhed, således i alt i 41 dage ikke kunnet køre taxa. Skadelidte ansøgte derfor nævnet om betaling af 22.745 kr. opgjort som afsavnsersatning, udmålt i henhold til standardtakster ifølge aftale mellem Automobilforsikringsselskabernes Fællesråd og Dansk Taxi Forbund. Skadelidte gjorde herunder gældende, at afsavnsersatningen reelt var udtryk for tabt arbejdsfortjeneste.

Nævnet tilkendte skadelidte et beløb på 1.000 kr. i erstatning for frarøvede kontanter, jf. offererstatningslovens § 1, stk. 2, samt 1.120 kr. i godtgørelse for svie og smerte for 14 oppegående sygedage. Herudover tilkendte nævnet skadelidte knap 11.000 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste – beregnet ud fra den nævnte aftales standardtakster - svarende til sygeperioden på 14 dage. Nævnet meddelte derimod afslag på yderligere erstatning ud over sygeperioden under hensyn til, at afsavnsperioden måtte anses for en formueskade, og at nævnet efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, som udgangspunkt kun betaler erstatning for personskade. Nævnet henviste herved til forarbejderne til loven, betænkning nr. 751/1975, side 18 og navnlig side 33.

Om afslag på at yde erstatning for formueskade, se i øvrigt årsberetningen for 1998, pkt. 5.2., side 6.

5.3. ERSTATNING FOR PERSONSKADE I FORBINDELSE MED LOVLIG PRIVAT ANHOLDELSE.

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1, STK. 1, 2. PKT.

Som ovenfor anført under pkt. 1 og 4, hjemler offererstatningsloven erstatning for personskade, der er sket ved overtrædelse af straffeloven.

Offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., hjemler endvidere erstatning for personskade, der indtræder i forbindelse med hjælp til politiet under anholdelse eller i forbindelse med handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse eller forhindring af strafbare handlinger.

Den i årsberetningen for 1997, pkt. 5.5., på side 11- 12, behandlede sag, N. j. nr. 1315/97, minder til dels om den af nævnet i 2000 behandlede sag, **N. j. nr. 1835/99**, der illustrerer betydningen af, at bestemmelsen i § 1, stk. 1, 2. pkt., er en udvidelse i forhold til lovens almindelige princip om, at der skal foreligge en strafbar handling i lovens forstand for at kunne få tilkendt erstatning.

Sagen vedrørte den 32-årige skadelidte, der en dag i juni 1998 under sit arbejde som bankassistent var udsat for, at en maskeret mand med pistol i hånden kom ind i banken. Manden røvede penge fra et par kasser og løb derefter ud ad bankens hoveddør. Skadelidte skyndte sig gennem banklokalet til bagdøren og kom hurtigt nok ud til at se røveren løbe hen mod en låst gitterport i en nærliggende gård. Røveren kravlede over porten og tog en cykel, der stod ved porten. Skadelidte begyndte også at

kravle over porten, men herunder gled hans fod. Skadelidte kom herved til med hele kropsvægten at hænge i venstre arm, hvilket gav et kraftigt ryk i armen.

Skadelidte genoptog umiddelbart efter arbejdet, men måtte efterfølgende lade sig sygemelde på grund af smerter og nedsat bevægelighed i armen, ligesom funktionen af venstre skulder viste sig forringet. Tilskadekomsten blev anerkendt som arbejdsskade, og méngraden blev fastsat til 12 %.

Nævnet anså tilskadekomsten som omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., snarere som ”hjælp til politiet under anholdelse” end som ”handling, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse”, da skadelidtes adfærd nærmest var tænkt som blot ”observerende” til brug for politiets efterforskningsmuligheder/anholdelse. Nævnet tilkendte skadelidte som ansøgt knap 17.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte for ca. 8 måneders sygeperiode.

5.4. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET.

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1, STK. 3.

Den danske stat yder i medfør af offererstatningslovens § 1 erstatning i anledning af voldshandlinger, der er begået i Danmark. Det er uden betydning, om skadevolderen og skadelidte er dansker eller udlænding. Endvidere kan nævnet i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., i særlige tilfælde yde erstatning for handlinger uden for Danmark, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan ligeledes ydes, når handlingerne er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat, jf. bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt. Der er i sådanne tilfælde tale om en såkaldt ”billighedserstatning”, og bestemmelsen anvendes årligt i relativt få tilfælde.

Bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt. blev af nævnet anvendt i sagen, **N. j. nr. 1178/99**, der vedrørte en dansk kvinde, der i marts 1999 under et midlertidigt ophold i Spanien blev voldtaget af en ukendt gerningsmand.

Nævnet havde i første omgang meddelt afslag på ansøgningen, da voldtægten efter de foreliggende oplysninger havde fundet sted efter et diskoteksbesøg. Efter at have modtaget en supplerende redegørelse, hvorunder det bl.a. var blevet oplyst, at forholdet var blevet anerkendt som omfattet af lov om sikring mod arbejdsskader, anerkendte nævnet efterfølgende tilskadekomsten som tillige omfattet af offererstatningsloven. Nævnet havde herved henset til, at skadelidte havde deltaget i rejsen som handicaphjælper, og at skadelidtes tilstedeværelse på diskoteket den pågældende aften ikke havde været af privat karakter. Det måtte derimod lægges til grund, at tilstedeværelsen faktisk havde været en del af hendes arbejde med at hjælpe en kørestolsbrugende handicappet, der havde været med i byen, herunder på diskoteket. Det skyldtes en tilfældighed, at skadelidte var kommet lidt senere af sted fra diskoteket end resten af selskabet, da hun af en ukendt gerningsmand var blevet tvunget ind i en bil og kørt uden for byen. Skadelidte var efter voldtægten blevet efterladt på et forholdsvis øde sted. Det var dog lykkedes hende at komme ind til byen, hvor hun straks havde anmeldt forholdet til politiet, der havde optaget rapport. Nævnet tilkendte skadelidte bl.a. 30.000 kr. i tortgodtgørelse.

5.5. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO.

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 a.

I medfør af offererstatningslovens § 6 a finder ved afgørelser om erstatning dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar anvendelse, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

En 23-årig mand var i sagen, **N. j. nr. 2688/99**, blevet slået i ansigtet, hvorved han brækkede næsen samt fik tandskade.

Skadelidte fik afslag fra sit forsikringselskab på grund af spiritusindtagelsen (2,4 promille). Skadelidte havde sammen med nogle venner været på restaurant. Udenfor opdagede han, at politiet havde anholdt én, angiveligt fordi denne havde været i klammeri på gaden. Skadelidte genkendte den anholdte som en bekendt. Skadelidte gik hen og blandede sig i politiets anholdelse. En af skadelidtes venner havde 2 gange forgæves forsøgt at få skadelidte væk. På et tidspunkt dukkede en mand op og begyndte at nidstirre skadelidte og venen. Manden og skadelidtes ven begyndte at skubbe til hinanden. Skadelidte gik imellem således, at nu han og manden skubbede til hinanden. Da de var gået fra hinanden, gik manden hen og slog skadelidte i ansigtet, hvorved de nævnte skader skete.

Skadelidte søgte nævnet om erstatning, herunder for tandskaderne, der beløb sig til ca. 30.000 kr. Under hensyn til de omstændigheder, hvorunder tilskadekomsten skete, herunder at skadelidte på et tidspunkt havde blandet sig i politiets arbejde, besluttede nævnet i medfør af offererstatningslovens § 6a alene at tilkende skadelidte halv erstatning.

5.6. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7.

Som anført i indledningen under pkt. 1, er det under alle omstændigheder en betingelse for nævnets udbetaling af erstatning og godtgørelse, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven. Offererstatningslovens § 7, stk. 1, medfører, at erstatning alligevel ikke kan udbetales fra nævnet, hvis skaden dækkes fra anden side, f.eks. i form af sociale ydelser, løn under sygdom, forsikringer m.m.

Nævnet behandlede i 2000 en sag, der minder en del om de sager, der i årsberetningen for 1999 er omtalt under pkt. 5.6., siderne 9-15, og hvori nævnet udsatte behandlingen af erstatning for erhvervsevnetab og godtgørelse for varigt mén på afventning af erhvervs- og pensionsmæssige forhold. Sagen minder tillige en del om sagen, N. j. nr. 2867/95, der er omtalt i årsberetningen for 1999 under pkt. 5.19, side 29-30, og som angik en voldsramt nyfødt babys erstatningskrav.

Den pågældende sag, **N. j. nr. 1341/98**, vedrørte en nu 7-årig dreng, der i november 1993 kun 6 måneder gammel blev udsat for vold, der bl.a. medførte blødning i hjernevæsken. På grund af fokal hjerneskade med lettere retardering samt synstab til følge vurderede Arbejdsskade-styrelsen méngraden til 120 %. Stationærtidspunktet blev fastsat skønsmæssigt til 1 år efter tilskadekomsten, dvs. til november 1994.

Nævnet tilkendte skadelidte godtgørelse for svie og smerte med et skønsmæssigt fastsat beløb på 25.000 kr. til fuld og endelig afgørelse. Beløbet, der oversteg fravigelsesbeløbet i 1993 på 21.500 kr. blev tilkendt efter erstatningsansvarslovens § 3, 3. pkt.

Det fulde godtgørelsesbeløb for varigt mén udgjorde 343.800 kr. (286.500 kr. x 120 %). Det fulde erstatningsbeløb for erhvervsevnetab udgjorde 1.146.000 kr. (286.500 kr. x 400%), jf. erstatningsansvarslovens § 8.

Nævnet bemærkede, at man henset til tilskadekomsten og den fastsatte méngrad på 120 % havde lagt til grund, at skadelidte – når han fyldte 18 år (maj 2011) – ville være berettiget til højeste førtidspension eller anden tilsvarende social ydelse, som yder kompensation for méngraden og for, at erhvervsevnen formentlig er ubetydelig. Kapitalværdien af denne sociale pension skal derfor i medfør af § 7, stk. 1, fradrages i godtgørelsen for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab.

Skadelidtes advokat havde foretaget sine opgørelser på baggrund af de på skadestidspunktet i 1993 gældende takster. Nævnet fandt det rigtigt ligeledes at beregne fradraget på grundlag af de ydelser, der var gældende på dette tidspunkt.

Nævnet fratrak herefter kapitalværdien af invaliditetsbeløbet (21.234 kr. x faktor 6 = 127.944 kr.) i méngodtgørelsen, der således tilkendtes med 215.856 kr. Nævnet fratrak tilsvarende kapitalværdien af grundbeløb, pensionstillæg og erhvervsudygtighedsbeløb (90.924 kr. x faktor 6 = 545.544 kr.) i erstatningen for erhvervsevnetab, der således tilkendtes med 600.456 kr.

Såvel méngodtgørelsen som erstatningen for erhvervsevnetab var følgelig at anse for acotobeløb, idet nævnet udtrykkeligt gjorde skadelidtes advokat opmærksom på, at sagen kunne genoptages, såfremt det til sin tid – ved skadelidtes fyldte 18. år – måtte vise sig, at skadelidte ikke får tildelt social ydelse i det omfang, som nævnet har lagt til grund ved afgørelsen.

Sagen, **N. j. nr. 2839/94**, adskilte sig derimod fra de ovenfor omtalte sager i årsberetningen for 1999, derved, at nævnet traf afgørelse om, at erstatning for erhvervsevnetab ikke længere skulle udsættes på afklaring om eventuel revalidering m.m.

I denne sag blev i januar 1994 den dengang 28-årige skadelidte på et værtshus udsat for vold, hvorved han bl.a. pådrog sig kraniebrud. Som følge af tilskadekomsten fik han nedsat lugtesans og udviklede epilepsi.

Skadelidte kunne genoptage sit arbejde som taxachauffør i august 1994 og var fuldt erhvervsaktiv frem til december 1996, hvor han måtte sygemelde sig i forbindelse med epilep-tiske anfald. Han måtte ophøre med arbejdet som taxachauffør og oppebar kontanthjælp.

Stationærtidspunktet blev fastsat til august 1994, hvor arbejdet blev genoptaget.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 25 %. Erhvervsevnetabet blev ligeledes vurderet til 25 %, da skadelidte på grund af epilepsien var blevet frakendt erhvervskørekort og derfor måtte foretage jobskifte til andet ufaglært erhverv.

Nævnet tilkendte skadelidte godtgørelse for svie og smerte samt for varigt mén, ligesom nævnet udbetalte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet meddelte derimod i april 1998 i henhold til offererstatningslovens § 7, stk. 1, afslag på ansøgningen om erstatning for erhvervsevnetab under hensyn til, at det endnu ikke var afklaret, om skadelidte kunne blive tilkendt førtidspension. Nævnet lagde herved vægt på, at skadelidtes sag verserede i kommunens erhvervsgruppe med henblik på at omskole ham eller muligvis sende ham i arbejde. Nævnet havde som følge heraf udsat sagen på kommunens færdigbehandling af sagen.

I maj 2000 modtog nævnet meddelelse om, at kommunen ikke i anledning af skadelidtes ansøgning fra september 1998 havde fundet grundlag for at påbegynde pensionssags-behandling, "idet alle revalideringsmuligheder ikke vurderes at være afprøvet." Skadelidtes advokat rettede på denne baggrund på ny henvendelse til nævnet.

Nævnet fandt, at der nu – i maj 2000 – over 6 år siden tilskadekomsten og knap 6 år siden stationærtidspunktet – ikke længere var fuldt tilstrækkeligt grundlag for yderligere at udsætte spørgsmålet om tilkendelse af erstatning for erhvervsevnetab. Nævnet tog herved også hensyn til, at erhvervsevnetabet som følge af voldsepisoden "kun" var vurderet til 25 %, og at en førtidspension også på denne baggrund kunne synes ikke ganske oplagt.

Nævnet tilkendte herefter i medfør af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, skadelidte ca. 450.000 kr. i erstatning for erhvervsevnetab

I sagen, **N. j. nr. 2815/96**, forelå en særlig situation i relation til fradrag for ydelser erlagt i medfør af arbejdsskadesikringsloven, jf. lovens § 59.

En i øvrigt kendt sportsmand var under sit arbejde som dørmand på et diskotek i november 1996 med en kniv blevet stukket ihjel. Gerningsmanden blev ved nævningeting fundet skyldig i drab.

Afdødes samleverske havde under straffesagen fremsat et krav om erstatning for tab af forsørger. Kravet blev imidlertid ikke taget under påkendelse. Samleversken anlagde herefter civil retssag mod skadevolderen med samme påstand som under straffesagen. Under denne retssag anerkendte skadevolderen kravet om betaling af forsørgertabserstatning på ca. 430.000 kr. Samleversken søgte efterfølgende nævnet om betaling af det pågældende erstatningsbeløb.

Nævnet beregnede kravet efter erstatningsansvarslovens §§`erne 5-7 til rettelig at udgøre ca. 90.000 kr. mindre end fastsat ved den civile retssag, nemlig svarende til det i loven foreskrevne minimumsbeløb på 340.000 kr. (1996-niveau).

Da afdøde var dræbt under arbejdet som dørmand, havde samleversken efter lov om sikring mod følger efter arbejdsskade krav på et overgangsbeløb samt erstatning for tab af forsørger. Det fremgår af arbejdsskadesikringslovens § 59, at skadelidtes eller dennes efterlattes krav mod den erstatningsansvarlige skadevolder skal nedsættes i det omfang, der er udbetalt ydelser efter arbejdsskadesikringsloven.

I overensstemmelse med reglen i arbejdsskadesikringslovens § 59 – og i øvrigt i henhold til offererstatningslovens § 7, stk. 1, - fratrak nævnet herefter i det anførte minimumsbeløb for

forsørgertabserstatning, 340.000 kr., såvel et udbetalt overgangsbeløb (96.000 kr.) som summen af faktisk udbetalt løbende ydelser over 3 år efter drabet (ca. 168.000 kr.), i alt ca. 264.000 kr. Nævnet udbetalte således differencen, der svarede til ca. 76.000 kr.

Nævnet føjede i øvrigt til, at man havde fratrukket summen af de faktisk udbetalte ydelser over 3 år (pristalsreguleret) og ikke den af Arbejdsskadestyrelsen opgjorte – og beløbs-mæssigt mindre – kapitalværdi af den løbende ydelse, da samleversken efter arbejdsskade-sikringslovens regler netop ikke havde været berettiget til at få udbetalt et kapitalbeløb til afløsning af den løbende ydelse. Se nu også U 2000.1678H, der er afsagt efter nævnets afgørelse blev truffet.

5.7. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD.

OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er erstatning fra staten betinget af, at lovover-trædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Politiets efterforskning vil normalt være en forudsætning for, at det kan konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, og hermed tillige nødvendig for at sikre mod misbrug af erstatningsordningen. En hurtig politianmeldelse vil i almindelighed fremme muligheden for at opklare sagen og dermed i givet fald tilvejebringe grundlag for en retsforfølgning af skadevolder, således at skadevol-deren kan blive pålagt at betale erstatning til skadelidte.

I nævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer efter gerningstidspunktet, i almindelighed for indgivet uden unødigt ophold. Hvis det har været umuligt for skadelidte på grund af sin tilstand (f.eks. bevidstløshed) at indgive politianmeldelse, må fristen regnes fra det tidspunkt, hvor det var muligt for skadelidte at indgive politianmeldelsen, eventuelt telefonisk. Hvis der - uanset den sene politianmeldelse - sker opklaring af sagen, f.eks. således at det ved dom konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, vil den sene politianmeldelse, jf. princippet i forsikringsaftalelovens § 21, ikke blive regnet skadelidte til last.

I lovens § 10, stk. 2, er bestemt, at erstatning kan ydes i særlige tilfælde, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt. I betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er om sådanne særlige tilfælde bl.a. anført den situation, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt tror, at der ikke er lidt et tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I disse tilfælde må fristen efter stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor skadelidte bliver klar over sin fejltagelse.

Nævnet afslog i sagen, N. j. nr. 179/99, at yde erstatning til en 24-årig ansøger, der den 26. december 1998 efter en julefrokost var blevet tildelt slag og spark af 3 unge mænd, mens han havde afventet en taxa. Han havde ved fald efter slagene pådraget sig brud på højre håndled og var sygemeldt i ca. 1 ½ måned. Efter tilskadekomsten var han taget på skadestuen, hvor han havde fået gips på højre håndled. Først 11 dage efter tilskadekomsten havde han anmeldt episoden til politiet. Som begrundelse for den sene politianmeldelse angav ansøgeren, at han efter overfaldet havde været meget chokeret samt bange for konsekvenserne af en anmeldelse, idet han frygtede for repressalier fra voldsmændene, som han var bange for havde handlet ”som en del af en bande, som ville hævne sig.”

Nævnet fandt ikke, at der forelå sådanne undskyldende omstændigheder, at nævnet kunne anse forholdet for anmeldt til politiet uden unødigt ophold i henhold til offererstatningslovens § 10. Nævnet henviste herunder til, at mange ofre er chokerede og bange umiddelbart efter tilskadekomsten, men at dette normalt ikke hindrer, at forholdet hurtigt anmeldes til politiet. Nævnet henviste endvidere til betænkning nr. 751/1975, side 37, hvorefter skadelidtes frygt for repressalier i almindelighed ikke kan betragtes som en undskyldningsgrund for ikke at anmelde lovovertrædelsen uden unødigt ophold.

Skadelidte anlagde herefter sag mod nævnet med påstand om, at nævnet blev tilpligtet at anerkende at være erstatningspligtig efter offererstatningsloven. Nævnet påstod frifindelse og anførte til støtte herfor bl.a. de ovennævnte synspunkter.

Over for skadelidtes anbringende om, at nævnet ved administrationen af lovbestemmelsen udøvede såkaldt ”skøn under regel”, bestred nævnet rigtigheden heraf. Nævnet anførte, at der i hver enkelt sag sker en konkret vurdering af, hvorvidt forholdet er anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Nævnet oplyste i forbindelse hermed, at nævnet således i en række tilfælde har anset forhold, som er anmeldt senere end 24 timer efter episoden for omfattet af loven.

Efter byrettens tilkendegivelse om resultatet af en eventuel dom, som ville give nævnet medhold, hævdede skadelidte sagen over for nævnet, der i forbindelse hermed blev tillagt sagsomkostninger.

I sagen, **N. j. nr. 2428/1999**, var en 47-årig kvinde natten mellem lørdag og søndag, da hun var på vej hjem fra en veninde, på gaden blevet ramt kraftigt i baghovedet af en genstand. Hun havde imidlertid først politianmeldt overfaldet om mandagen kl. 18.00, hvilket var 1 døgn og 17 timer efter episoden. Ved slaget var hun faldet forover, hvorved hun havde ramt fortovet med højre side af ansigtet. Mens hun lå ned, havde gerningsmanden sparket hende gentagne gange på kroppen samt en gang under det ene øje. Hun kom til sidst op at stå og løb væk. Hun var ikke i stand til at beskrive gerningsmanden. Hun var ikke blevet frataget sin pung, og overfaldet havde således ikke et røverisk karakter, ligesom det heller ikke havde noget seksuelt præg. Hun var efter overfaldet løbet hjem, men i stedet for at lukke sig ind i sin lejlighed – og derfra f.eks. ringe til politiet – var hun løbet ned i boligblokkens kælder, hvor hun havde låst sig ind i et kælderrum, hvor hendes børn senere fandt hende søndag aften kl. 21.00.

Skadelidte var om mandagen kl. 14.15 taget på skadestuen navnlig pga. følger efter hjernerystelse. På skadestuen konstateredes forskellige hudafskrabbinger, og hun blev henvist til øjenlæge.

Mandag aften kl. 18.00 rettede hun personlig henvendelse til politiet.

Under nævnets sagsbehandling blev det oplyst, at skadelidte efterfølgende af sin læge pga. voldsepisoden var henvist til psykiater.

Nævnet fandt, at skadelidte som følge af episoden havde været i en sådan chok- og panikagtig tilstand – hvilket bl.a. havde givet sig udslag i hendes længerevarende ophold i kælderrummet – at fristen efter lovens § 10, stk. 1, burde suspenderes. 24-timers fristen skulle derfor ligesom ved f.eks. bevidstløshed først regnes fra det tidspunkt, hvor hun var i stand til at indgive politianmeldelse.

På denne baggrund anså nævnet den skete anmeldelse – mandag aften kl. 18.00 - for rettidigt indgivet.

Nævnet tilkendte skadelidte 1.120 kr. i godtgørelse for svie og smerte for 7 sengeliggende sygedage samt et beløb på 9.177 kr. i erstatning til tandbehandlingsudgifter.

Nævnet afslog i sagen, **N. j. nr. 2176/99**, i første omgang ansøgningen fra en 27-årig mand, der en søndag morgen i juli 1999 kl. 01.15 på en restauration var blevet slået i ansigtet med en flaske. Skadelidte havde blødt meget og var hjulpet ud i et baglokale. I en tilkaldt ambulance var han blevet kørt til skadestuen, hvor 3 flænger ved venstre øje var blevet syet. Derfra var han taget til sin bopæl. Han havde først indgivet politianmeldelsen mandag formiddag kl. 11.14, hvilket var 10 timer efter den frist på 24 timer, som nævnet i almindelighed anser for ”uden nødtigt ophold”.

Skadelidte ansøgte efterfølgende om genoptagelse af sagen. Han oplyste herunder som begrundelse for den sene politianmeldelse, at der havde været meget travlt på skadestuen, hvorfor han først var kommet hjem 4-5 timer efter tilskadekomsten. Han havde endvidere fået en del stærkt bedøvende og smertestillende medicin, ligesom han havde gener som efter hjernerystelse. Han var derfor først kommet til sig selv igen i løbet af søndagen, hvorved han havde fået klarhed over, at der ikke fra restaurationens eller anden side var blevet tilkaldt politi. Da han blev bekendt hermed, havde han selv anmeldt episoden til politiet.

Efter de nu fremkomne oplysninger om baggrunden for den sene politianmeldelse, herunder navnlig oplysningen om den undladte politirekvirering i forbindelse med restaurationens tilkaldelse af ambulance og skadelidtes tilstand efter skadestuebesøget, besluttede nævnet efter omstændighederne at anse forholdet for omfattet af offererstatningsloven.

Nævnet tilkendte herefter skadelidte ca. 6.000 kr. i erstatning for tabt arbejds-fortjeneste/ødelagt beklædning samt 1.120 kr. i godtgørelse for svie og smerte for 7 sygedage.

5.8. 2-ÅRS FRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13.

Ifølge offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. I forarbejderne til lovbestemmelsen, betænkning nr. 751/1975, side 38, er anført, at det er fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden for hvilken ansøgningen i almindelighed skal være indgivet, for at nævnet kan undgå at behandle alt for gamle krav, og en frist på 2 år er fundet rimelig. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, og dette kan ifølge betænkningen f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte først får kundskab til forbrydelsen længere tid efter, at forbrydelsen er begået. Bl.a. fordi nævnet står uden vejledning i lovens forarbejder, er nævnet meget tilbageholdende med at afvise en ansøgning med henvisning til lovens § 13.

I sagen, **N. j. nr. 3010/97**, der er omtalt i årsberetningen for 1998, pkt. 5.7, side 15, meddelte nævnet afslag som følge af overskridelsen af 2-års fristen.

Under straffedommen i november 1994 havde ansøgeren efter samråd med sin beskikkede

bistandsadvokat forbeholdt sig at kræve erstatning og godtgørelse af voldsmanden under særskilt sag, ligesom han havde forbeholdt sig at kræve erstatning og godtgørelse af statskassen.

I december 1997 fremsendte bistandsadvokaten til nævnet en erstatningsansøgning på ca. 80.000 kr. med anmodning om, at der blev set bort fra fristoverskridelsen. Som begrundelse for den sene indgivelse til nævnet angav bistandsadvokaten, at skadelidte på grund af manglende læsefærdighed (ordblindhed) havde misforstået sine muligheder for erstatning, og at han desuden ikke behøvede at fremsætte erstatningskrav over for nævnet, så længe en sag om førtidspension verserede.

Nævnet afslog at imødekomme ansøgningen og tilføjede, at overskridelsen af fristen - som sagen forelå oplyst - måtte anses at skyldes en ansvarspådragende fejl fra bistandsadvokatens side. Nævnet gik derfor ud fra, at advokaten friholdt sin klient – skadelidte - for det tab, han havde lidt ved, at erstatningsansøgningen for sent var indgivet til nævnet.

Advokaten anmeldte sagen til sit ansvarsforsikringselskab, der foranledigede indhentet en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, hvorefter méngraden blev fastsat til 8 %.

Nævnet modtog efterfølgende underretning om, at skadelidte via advokatens ansvarsforsikringselskab havde modtaget i alt ca. 50.000 kr. i form af godtgørelse for varigt mén og for svie og smerte med påløbne renter.

Den nu 27-årige skadelidte ansøgte i sagen, **N. j. nr. 1357/2000**, nævnet om erstatning som følge af den vold, hun som 4-årig var blevet udsat for af sin stedfar. Ved byretsdom afsagt i marts 1978 var skadelidtes stedfar blevet idømt 5 måneders fængsel for i flere tilfælde i april og juni 1977 at have udøvet vold mod hende, hvorunder hun bl.a. havde brækket venstre underarm.

Skadelidte sendte i 2000 via et rådgivningsfirma genpart af den afsagte byretsdom ind til nævnet for at få behandlet en erstatningsansøgning.

Nævnet afslog i medfør af offererstatningslovens § 13 at behandle ansøgningen under hensyn til, at der ikke forelå særlige forhold, der kunne undskylde, at ansøgningen først blev indgivet mere end 20 år efter, at forholdene var begået og pådømt. Nævnet føjede til, at nævnet ved sin afgørelse bl.a. havde lagt vægt på, at skadelidte kunne have indgivet ansøgning i hvert fald, da hun blev myndig i 1991.

5.9. TABT ARBEJDSFORTJENESTE FOR MIDLERTIDIG UARBEJDSDYGTIGHED YDES, INDTIL ARBEJDET KAN GENOPTAGES I VÆSENTLIGT SAMME OMFANG SOM TIDLIGERE.

VED VARIG UARBEJDSDYGTIGHED GIVES DERIMOD IKKE SÅDAN ERSTATNING, MEN EVENTUEL ERHVERSEVNETABSERSTATNING.

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2, STK. 1.

Som omtalt i årsberetningen for 1999, pkt. 5.16, side 27, blev det ved højesteretsdommen af 11.

december 1998, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 394, fastslået, at erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, må forstås således, at der ved midlertidig uarbejdsdygtighed skal ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra skadens indtræden, og indtil skadelidte kan genoptage sit arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. Dette gælder også, selv om stationærtidspunktet indtræder, inden genoptagelsen af arbejdet.

Som ligeledes omtalt, må det ved dommen herved anses for fastslået, at i alle tilfælde, hvor der ikke bliver tale om erhvervsevnetab, får stationærtidspunktet ingen betydning for, hvor længe der kan betales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis der derimod er tale om erhvervsevnetab, vil skadelidte som regel være afskåret fra at genoptage arbejdet i væsentligt samme omfang, og i disse tilfælde vil det således fortsat være stationærtidspunktet, der er afgørende.

I 2000 havde nævnet bl.a. i sagen, **N. j. nr. 2433/98**, anledning til at anvende det ved højesteretsdommen fastslåede princip.

Sagen angik en nu 59-årig sygeplejerske, der i februar 1994 under sit arbejde på hospitalet med at passe en svært dement mandlig patient blev tildelt et kraftigt knytnæveslag på venstre øje. Skadelidte blev kort efter tilset på skadestuen, hvor man ikke konstaterede nogen tegn på blødning, men blot tåreflåd samt tydelige blodårer i bindehinden. Skadelidte modtog ikke nogen yderligere behandling og kunne fortsætte sit sædvanlige arbejde.

I sommeren 1996 mærkede skadelidte synsforstyrrelser i sit venstre øje og blev undersøgt, uden at der blev fundet tegn på øjensygdom. I februar 1997 – 3 år efter knytnæveslaget – udviklede skadelidte imidlertid nethindeløsning og blev opereret herfor i marts 1997. På grund af komplikationer til operationen blev skadelidte opereret for grå stær i oktober 1997. Synet på det venstre øje blev efterfølgende svært nedsat svarende til reel blindhed. Skadelidte, der indtil operationen i februar 1997 havde været psykisk upåfaldende, udviklede i forbindelse med det meget belastende postoperative forløb og efterfølgende reoperation egentlige panikangstanfald og koncentrationsbesvær.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede følgerne efter øjenskaden til 20 % mén og de psykiske gener til 5 % mén, dvs. et samlet mén på 25 %. På grundlag af oplysningerne om skadelidtes tidligere og nuværende indkomst som sygeplejerske, henholdsvis 1994-indkomsten opreguleret til 1999 (knap 12.000 kr. pr. måned) og den efter seneste ansættelse som sygeplejerske i november 1999 optjente indkomst (ca. 15.000 kr. pr. måned), vurderede Arbejdsskadestyrelsen erhvervsevnetabet til mindre end 15 %. Den omstændighed, at skadelidte på grund af synsproblemerne efter operationen i februar 1997 havde måttet opgive et bijob som konservator til ca. 1.200 kr. pr. måned, medførte således ikke et erhvervsevnetab på 15 %.

Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet stationærtidspunktet til 3 måneder efter knytnæveslaget i februar 1994, dvs. til maj 1994, ”hvor der efter lægelig vurdering ikke vil ske en væsentlig bedring af helbredstilstanden.”

Nævnet tilkendte skadelidte godtgørelse for svie og smerte for sygeperioden på 3 måneder indtil

stationærtidspunktet. Da forholdet tillige var omfattet af arbejdsskadesikringsloven, henviste nævnet skadelidte til at få kravet for varigt mén dækket gennem denne lovgivning, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1.

Nævnet henholdt sig til Arbejdsskadestyrelsens vurdering vedrørende erhvervsevnetabet, der måtte anses for under 15 %, jf. erstatningsansvarslovens § 5, stk. 3, og som i øvrigt under alle omstændigheder, jf. ligeledes offererstatningslovens § 7, stk. 1, - hvis det måtte blive vurderet til 15 % eller derover – måtte søges dækket via arbejdsskadesikringsloven.

Skadelidte ansøgte nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste vedrørende bijobbet som konservator frem til det 67. år. Dette job havde skadelidte som følge af nethindeløsningen i februar 1997 helt måttet opgive.

Nævnet fandt ikke grundlag for at kunne imødekomme ansøgningen herom, da skadelidte ikke var midlertidig uarbejdsdygtig som konservator, men varig uarbejdsdygtig (også selv om det samlede erhvervsevnetab var vurderet til under 15 %).

Nævnet føjede til, at ”fremtidig tabt arbejdsfortjeneste (som konservator) alene vil kunne dækkes efter reglerne i erstatningsansvarslovens §§ 5 - 7 om erstatning for tab af erhvervsevne” og henviste herved til seneste højesteretspraksis (UFR 1999, side 394).

I sagen, **N. j. nr. 1941/92**, forelå en noget atypisk situation. En 29-årig mand var i december 1991 blevet slået med knytnæve i ansigtet samt nikket en skalle, hvorved næsen brækkede. Skadevolderen blev ved dom i august 1992 dømt for volden og tilpligtet at betale bl.a. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte. Skadelidte tog forbehold for yderligere krav.

I juli 1992 gennemgik skadelidte et plastikkirurgisk indgreb i næsen. Skadelidte havde dog stadig visse vejrtrækningsmæssige problemer. I maj-juni 2000 – ca. 8 ½ år efter tilskadekomsten - gennemgik skadelidte en ny næseoperation og var i forbindelse hermed sygemeldt i 6 dage.

Skadelidte ansøgte nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og om godtgørelse for svie og smerte i forbindelse med den nye sygemelding.

Nævnet lagde til grund, at skadelidtes helbredstilstand var blevet stationær efter operationen i juli 1992, og at skadelidte samme måned havde genoptaget sit hidtidige arbejde i samme omfang som før tilskadekomsten. Nævnet afslog på denne baggrund ansøgningen i medfør af erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, og § 3, 1. pkt.

For så vidt angik afslaget for godtgørelsen for svie og smerte efter lovens § 3, 1. pkt., henviste Nævnet tillige til højesteretsdommen af 23. juni 2000, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2018, og som angik en sygeperiode ca. 1 år og 8 måneder efter tilskadekomsten og ca. 1 år og 5 måneder efter stationærtidspunktet.

Vedrørende afslaget på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter lovens § 2, stk. 1, bemærkede nævnet, at man særligt havde lagt vægt på de mange år, der var gået siden tilskadekomsten i 1991, og

sygeperioden i maj-juni 2000. Nævnet havde som følge heraf ikke fundet, at der var grundlag for at tilkende erstatning for sygeperioden i 2000.

I den refererede højesteretsdom (UfR 2000, side 2018) havde flertallet (3 ud af 5 dommere), der tilkendte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for den efterfølgende sygeperiode, lagt vægt på, at denne sygeperiode, der lå ca. 1 ½ år efter genoptagelse af arbejdet i væsentligt samme omfang som tidligere, ubestridt var en kausal og adækvat følge af tilskadekomsten, og at det (også) måtte anses for ”bedst stemmende med det princip om fuld erstatning, som ikke ved § 2, stk. 1, ses at være fraveget for en situation som den foreliggende.”

Mindretallet (2 ud af 5 dommere) havde fundet, at der ikke var hjemmel til at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for den senere sygeperiode og føjede til: ”Denne fortolkning af bestemmelsen støttes efter vor opfattelse tillige af almindelige praktikabilitetssynspunkter og procesøkonomiske hensyn.”

I sagen, **N. j. nr. 3097/97**, tilkendte nævnet skadelidte erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en periode, der lå ca. 2 år efter tilskadekomsten.

Den 19-årige skadelidte havde i oktober 1997 på et værtshus fået slået en ølflaske i hovedet. Nævnet havde i 1998 tilkendt skadelidte et mindre beløb i godtgørelse for svie og smerte og i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Skadelidte havde herefter genoptaget sit fritidsarbejde fuldt ud som før voldsepisoden.

Skadelidtes advokat ansøgte i august 2000 nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og for kørselsudgifter i anledning af, at skadelidte i slutningen af 1999 og i begyndelsen af 2000 havde været til behandling hos en plastikkirurg for det ar, han havde pådraget sig ved tilskadekomsten i oktober 1997.

Da de nu rejste krav var en kausal og adækvat følge af tilskadekomsten ca. 2 år tidligere, fandt nævnet, at tabet og kørselsudgiften i overensstemmelse med ovenstående højesteretsdom (UfR 2000, side 2018) burde erstattes. Skadelidte fik herefter tilkendt 1.019 kr. i erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og 505 kr. i erstatning for transportudgifter.

5.10. BEREGNINGEN AF TABT ARBEJDSFORTJENESTE TIL STATIONÆR-TIDSPUNKTET MED MELLEMLIGGENDE PENSIONSTILDELING.

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2, stk. 2.

Den 27-årige skadelidte var i sagen, **N. j. nr. 565/99**, i slutningen af juni 1998 blevet nikket en skalle samt under det efterfølgende slagsmål blevet trukket således ned på jorden, at nakken var brækket. Skadevolderen blev for overtrædelse af straffelovens § 244, jf. § 249, idømt fængsel i 2 år og 6 måneder. Erstatningskrav var ikke blevet påkendt ved dommen. Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 100 % og erhvervsevnetabet til 75 %. Stationærtidspunktet blev fastsat til august 1999.

Skadelidte, der var uddannet datamatiker, var på skadestidspunktet mellem to ansættelser, idet han den 1. august 1998 eller ca. 1 måned efter tilskadekomsten skulle påbegynde nyt arbejde, hvor han ville kunne drage nytte af sin viden inden for IT-branchen. På grund af tilskadekomsten blev den nye ansættelse annulleret. Skadelidte fik fra den 1. februar 1999 tilkendt mellemste førtidspension.

Skadelidte søgte nævnet om bl.a. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, der blev opgjort for perioden fra den 1. august 1998 – hvor den nye stilling skulle have været tiltrådt – til stationærtidspunktet den 9. august 1999. På grundlag af den forventede højere indkomst i den nye, men aldrig tiltrådte stilling, blev opgjort et samlet forventet indkomstbeløb på ca. 345.000 kr. indtil stationærtidspunktet. Herfra skulle ikke fratrækkes en modtaget "invaliderente" og førtidspension, da disse to poster (allerede) var blevet fradraget i den ansøgte erhvervsevnetaberstatning. Derimod fratrak nævnet sygedagpenge på i alt knap 145.000 kr., der vedrørte såvel allerede oppebårne som de yderligere sygedagpenge, skadelidte kunne have forventet udbetalt, hvis han ikke var blevet tildelt førtidspension ("fiktive sygedagpenge"). Erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste blev herefter udbetalt med knap 200.000 kr.

Nævnet fastslog i øvrigt i sagen ved beregningen af erhvervsevnetabet, at skadelidtes årsløn burde fastsættes efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 1, svarende til indtægten i året forud for tilskadekomsten. Den herved opgjorte årsløn var ikke uvæsentlig lavere end den årsløn, der ville kunne beregnes efter den månedsløn, skadelidte ville have kunne oppebåret ved tiltræden af den nye stilling ca. 1 måned efter tilskadekomsten.

Nævnet føjede til, at man ved denne afgørelse havde lagt til grund, at det er indtægterne i året forud for skaden, der danner grundlag for årslønsfastsættelsen, og at faktiske eller forventede indtægter efter skaden er uden betydning, jf. herved den kommenterede erstatningsansvarslov (5. udgave) side 191 n.

5.11. TILKENDELSE AF GODTGØRELSE FOR SVIE OG SMERTE.

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3

Efter erstatningsansvarslovens § 3 ydes godtgørelse for svie og smerte forstået som den ikke-økonomiske skade, der er forbundet med den fysiske lidelse, der er en følge af tilskadekomsten.

Godtgørelsen ydes indtil stationærtidspunktet og normalt kun, hvis skadelidte må betegnes som syg. Med udtrykket "syg" må normalt forstås "sygemeldt".

I maj 1993 havde skadevolderen i sagen **N. j. nr. 1413/93** på et diskotek på kort afstand kastet et glas i ansigtet på skadelidte, der herved bl.a. havde mistet synet på venstre øje.

Nævnet indhentede under sagsbehandlingen en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, der vurderede méngraden til 25 % og erhvervsevnetabet til under 15 %. Stationærtidspunktet blev samtidig vurderet til 1. oktober 1993.

På grundlag af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse tilkendte nævnet herefter skadelidte bl.a. mén godtgørelse og godtgørelse for svie og smerte, der blev beregnet fra tilskadekomsten i maj 1993

til stationærtidspunktet den 1. oktober 1993.

I februar 1998 fremsendte skadelidtes advokat til nævnet en øjenlægeerklæring, hvoraf fremgik, at skadelidte pga. kosmetiske gener samt smerter var nødsaget til snarest at få det beskadigede øje fjernet. Advokaten anmodede derfor om genoptagelse af sagsbehandlingen med henblik på yderligere ménogdtgørelse m.m.

Arbejdsskadestyrelsen afgav i oktober 1998 en fornyet udtalelse, der ikke ændrede ved den tidligere udtalelse vedrørende mén og erhvervsevnetab. I Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, som nævnet henholdt sig til, hed det vedrørende mén bl.a.: ”Vi har lagt vægt på, at ménet tidligere er blevet fastsat til, at øjet var fjernet.”

Det blev under sagsbehandlingen oplyst, at skadelidte den 12. januar til den 15. januar 1998 var indlagt og fik øjet fjernet, og at han i den efterfølgende tid havde problemer med tilpasning af protese, hvilket resulterede i senere operation i juni 1998. Efter skadelidtes advokats opfattelse måtte den afsluttende behandling hos øjenlægen den 4. august 1998 anses for rette stationærtidspunkt.

Skadelidte ansøgte på dette grundlag i anledning af den supplerende behandling i perioden 12. januar – 4. august 1998 nævnet om yderligere godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet afslog imidlertid ansøgningen herom med henvisning til erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., hvorefter godtgørelse for svie og smerte kun ydes, indtil skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær. Nævnet føjede til, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte det af Arbejdsskadestyrelsen fastsatte stationærtidspunkt den 1. oktober 1993 på baggrund af den supplerende behandling, der først blev iværksat over 4 år og 3 måneder efter stationærtidspunktet.

Der kan i øvrigt henvises til ovenfor omtalte højsteretsdom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, side 2018.

I sagen, **N. j. nr. 1497/96**, blev den 21-årige skadelidte i december 1995 som gæst på et diskotek under nogle mandlige gæsters slagsmål ramt i begge ben af skud affyret af en ukendt gerningsmand. Skadelidte pådrog sig herved splintret åbne højre- og venstresidigt underbensbrud. Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 40 % og erhvervsevnetabet til 50 %. Stationærtidspunktet blev fastsat til oktober 1999, ”hvor røntgen af højre ben viser solid heling.”

Skadelidtes advokat fremsatte bl.a. krav om godtgørelse for svie og smerte for perioden fra december 1995 til stationærtidspunktet i oktober 1999, opgjort til 110.360 kr. fordelt med 151 sengeliggende dage og 1.253 oppegående dage.

Det var under sagen oplyst, at den primære behandling var foretaget med revision af sår og såkaldt ”ekstern Hoffmanns apparatur”. Det venstre ben var helet planmæssigt, men ikke det højre ben, hvor det på grund af større vævs- og knogletab var nødvendigt at foretage talrige operationer både med marvsøm og ekstern fiksektion og senest ”orofix.” Der var foretaget knogletransplantation 2 gange. På grund af knogletab og knoglebetændelse måtte der foretages flere kirurgiske indgreb.

På skadestidspunktet i 1995 udgjorde det såkaldte fravigelsesbeløb for svie og smerte 22.000 kr.

Hvis nævnet fulgte den almindelige praksis om, at halvdelen af det beløb, der overstiger fravigelsesbeløbet, skal lægges til, ville skadelidte være berettiget til 66.000 kr. (110.000 kr. – 22.000 kr.: 88.000 kr./2 + 22.000 kr.).

Under hensyn til, at der i retspraksis antages at være et maksimumsbeløb for godtgørelse for svie og smerte på ca. 50.000 kr., og da der trods det meget langvarige, smertefulde og komplicerede sygeforløb ikke forelå ganske særlige forhold, tilkendte nævnet – også henset til, at størstedelen af sygeperioden havde bestået af oppegående sygedage – et godtgørelsesbeløb på 50.000 kr.

5.12. BEREGNING AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL ARBEJDSLØS.

ERSTATNINGSANSVARSLovens § 7, STK. 2.

Erstatningsansvarslovens § 7 indeholder regler om fastsættelse af den årsløn, der i henhold til § 6 danner grundlag for beregningen af erhvervsevnetabserstatningen.

Hovedreglen er efter stk. 1, at årslønnen udgør skadelidtes samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Baggrunden herfor er, at denne indtægt må anses at give et dækkende billede af værdien af skadelidtes arbejdskraft på skadestidspunktet. Hvis særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende, holder denne antagelse imidlertid ikke stik. I sådanne tilfælde skal årslønnen efter stk. 2 fastsættes ved et skøn.

Hvis skadelidte er arbejdsløs på skadestidspunktet og modtager arbejdsløshedsdagpenge, skal årslønnen herefter fastsættes til den indtægt, som den pågældende ville have haft, såfremt han havde haft arbejde hele året, idet det herved er forudsat, at skadelidte efter en individuel vurdering havde en sådan tilknytning til arbejdsmarkedet, at vedkommende (atter) ville være kommet i arbejde.

Sagen, **N. j. nr. 112/98**, omhandler et sådant problemtilfælde efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2.

Den 29-årige skadelidte var i maj 1997 udsat for et voldeligt overfald, hvorved hun slog hovedet og fik brud på venstre 4. finger. Skadelidte, der er venstrehåndet, udviklede efterfølgende en svær refleksdystrofi (smertefuld bevægeindskrænkning), der medførte amputation af 3., 4. og 5. finger på venstre hånd.

Skadelidte havde i perioden 1990 – 1995 været hjemmegående husmor. I 1996 fik hun arbejde på fabrik, hvor hun på grund af andre midlertidige helbredsgener dog kun havde arbejdet i alt ca. 3 måneder, da hun i maj 1997 blev overfaldet. På tilskadekomstidspunktet havde hun således været kortvarigt sygemeldt. Ca. 14 dage efter overfaldet blev hun afskediget på grund af arbejdsmangel på fabrikken. Skadelidte, der ikke siden kom i arbejde, fik fra november 1999 som følge af tilskadekomsten bevilget mellemste førtidspension.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 45 % og erhvervsevnetabet til 65 %. Stationærtidspunktet blev fastsat til 6 måneder efter tilskadekomsten.

Skadelidtes advokat gjorde ved beregningen af erstatning for erhvervsevnetab gældende, at årslønnen

efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, skulle fastsættes på grundlag af 3 måneders løn i 1996.

Nævnet fandt, at ”årslønnen” skulle fastsættes efter højeste dagpengesats. På skades-tidspunktet udgjorde dette dagpengemaksimum 136.500 kr. Korrigeret for arbejdsmarkeds-bidrag på 8 % og henset til, at max-satsen kun udgør 90 % af fuldtidslønnen, udgjorde fuldtidslønnen knap 165.000 kr.

Da skadelidtes advokat havde opgjort årnormalindtægten til 157.172 kr., lagde nævnet denne til grund for beregningen af erhvervsevnetabet efter § 7, stk. 2. Beregnet herefter udgjorde erhvervsevnetaberstatningen 612.970 kr. (157.172 kr. x 6 x 65%). Herfra blev i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, fratrukket 283.968 kr. svarende dels til den kapitaliserede værdi af førtidspensionens grundbeløb, dels det pensionstillæg, skadelidte ville være blevet tilkendt på skadestidspunktet i maj 1997, jf. herved erstatningsansvarslovens § 6 (3.944 kr. x 12 x 6).

Erstatningen blev herefter udbetalt med 329.002 kr.

5.13. ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL ET BARN.

ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 8.

Nævnet kan herom henvise til sagen, **N. j. nr. 1341/98**, der er omtalt under pkt. 5.6, vedrørende fradrag efter offererstatningslovens § 7, stk. 1.

5.14. SPØRGSMÅLET OM ERSTATNING FOR UDGIFT TIL PSYKOLOG-BEHANDLING TIL PÅRØRENDE I FORBINDELSE MED DØDSFALD.

ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 12 SAMMENHOLDT MED § 1.

I årsberetningen for 1998, pkt. 5.13, side 20-21, er omtalt sagerne **N. j. nr. 2888-2889-2890/97**, hvori nævnet havde afslået at erstatte et udgiftsbeløb på 2.753 kr., som den afdøde kvindes forældre og søster havde afholdt til psykologbehandling som følge af drabet på kvinden.

Kvinden var under et sædvanligt diskoteksbesøg i det indre København af en sindslidende gerningsmand blevet dræbt ved pistolskud.

Nævnet, der havde udtrykt forståelse for, at der kan være behov for psykologbistand til de efterladte ved et sådant meningsløst og tragisk dødsfald, havde ikke kunnet dække den nævnte udgift, ”da der hverken i erstatningsansvarsloven eller offererstatningsloven er hjemmel hertil.”

Nævnet havde i forbindelse med det meddelte afslag navnlig henvist til, at udgangspunktet i dansk ret er, at der kun ydes erstatning direkte til skadelidte, og at dette udgangspunkt normalt kun fraviges, når der er tale om erstatning for begravelsesudgifter og tab af forsørger

Efter § 6a i erstatningsansvarsloven finder dansk rets almindelige regler anvendelse ved nævnets afgørelser. § 2 indeholder en selvstændig angivelse af, hvad der kan tilkendes i forbindelse med dødsfald, såfremt den umiddelbart skadelidte afgår ved døden. Ved lovændringen i 1985 (ved

Danmarks ratificering af Europarådskonventionen om erstatning til ofre for voldsforbrydelser) af § 2, hvorved erstatning for rimelige begravelsesudgifter blev indført, var der ikke tiltænkt nogen udvidelse af området, således at ændringen tillige skulle omfatte ”andet tab”, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg A, spalte 1433.

De efterladte anlagde efterfølgende sag mod nævnet ved Københavns Byret med påstand om betaling af psykologudgiften.

Ved byrettens upåankede dom af 21. september 2000 blev nævnet frifundet. I byrettens præmisser er henvist til, at § 2 i offererstatningsloven indeholder en undtagelse til udgangspunktet efter de almindelige erstatningsretlige regler om, at andre end den direkte skadelidte kun kan få erstatning i særlige tilfælde.

Det hedder herefter videre i præmisserne: ”Henset til, at der er tale om en undtagelses-bestemmelse, og da udbetaling af erstatning efter offererstatningsloven må antages at forudsætte udtrykkelig lovhjælp, findes der ikke grundlag for at imødekomme sagsøgernes krav.

Der findes herefter ikke anledning til at tage stilling til, om sagsøgernes krav i øvrigt måtte være rimeligt.”

5.15. FORSØRGERTABSERSTATNING.

ERSTATNINGSANSVARSLovens §§' ERNE 12, 13 og 14. (jf. offererstatningslovens § 2).

Erstatningsansvarslovens § 12 bestemmer, at den, der er erstatningsansvarlig for en andens død, skal betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, der ved dødsfaldet har mistet en forsørger. Det er endvidere bestemt, at forsørgelse også omfatter vær-dien af afdødes arbejde i hjemmet. Offererstatningslovens § 2 svarer til denne bestemmelse.

Ifølge erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 1. pkt. udgør erstatning for tab af forsørger til ægtefælle eller samlever 30 % af den erstatning, som afdøde må antages at ville have opnået ved et fuldstændigt tab af erhvervsevne, jf. §§'erne 5-8. Erstatningen udgør dog mindst 225.000 kr. (ved dødsfald i 2000: 374.000 kr.), medmindre der foreligger særlige omstændigheder, jf. lovens § 13, stk. 1, 2. pkt.

Erstatningsansvarslovens § 14 bestemmer, at erstatning for tab af forsørger til efterlevende børn fastsættes til et beløb, der svarer til summen af de bidrag til barnets underhold, som afdøde på skadestidspunktet kunne være pålagt efter lov om børns retsstilling, hvis afdøde havde været bidragspligtig. Var afdøde eneforsørger, forhøjes erstatningen med 100 %.

Nævnet havde i 2000 lejlighed til at tage stilling til forsørgertabskrav efter ovennævnte 3 lovbestemmelser i et samlet sagskompleks bestående af sagerne **N. j. nr. 389/99, 1879/99, 1880/99, 1881/99, 696/00.**

Sagskomplekset vedrørte forsørgertabskrav fremsat over for nævnet af den afdøde tyske mands tyske samleverske, børn og forældre, der alle boede i Tyskland.

Ved dansk domstol var den danske gerningsmand blevet idømt 10 års fængsel for i jalousi at have skudt den tyske mand. Drabet fandt sted i december 1996 i Tinglev. Erstatningskrav var ikke blevet påkendt ved dommen.

Afdøde havde i Tyskland haft en motorcykelforretning, der angiveligt havde givet underskud de seneste par år. På drabstidspunktet havde afdøde haft indledt et forhold til drabsmandens danske kæreste. Afdøde og samleversken samt deres fællesbarn på godt 5 år boede i et hus, hvor afdødes forældre angiveligt boede uden at skulle betale noget herfor. Afdødes forældre fremsatte desuden krav om betaling for et ret stort beløb, som de havde lagt ud for afdøde i manglende børnepenge til afdødes særbarn. Afdøde efterlod sig herudover et 16-årigt barn fra et tidligere forhold.

Nævnet afslog i sagen, **N. j. nr. 1879/99**, i medfør af erstatningsansvarslovens § 12 at yde erstatning til afdødes forældre. Afslaget skyldtes, at der ikke efter de fremkomne oplysninger var dokumentation for, at forældrene havde lidt et økonomisk tab som følge af sønnens død. Nævnet havde endvidere ikke fundet, at der forelå dokumentation for, at forældrene reelt blev forsørget af sønnen. Nævnet afslog tillige ansøgningen om erstatning for udlagte børnepenge til afdødes særbarn, da der hverken i erstatningsansvarsloven eller i offererstatningsloven er hjemmel til at dække et sådant krav.

I sagen, **N. j. nr. 696/00**, afslog nævnet at yde forsørgertabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 13 til afdødes samleverske. Nævnet havde udbedt sig dokumentation for, at der på drabstidspunktet forelå et egentligt samliv henset til, at afdøde havde indledt et forhold til en anden kvinde (drabsmandens kæreste).

Nævnet havde samtidig udbedt sig dokumentation for afdødes økonomiske forhold samt oplysning om, i hvilket omfang afdøde havde forsørget ansøgeren.

Nævnet modtog oplysning om, at ansøgeren som følge af dødsfaldet fik udbetalt sociale ydelser fra den tyske stat, der ikke skulle tilbagebetales.

På denne baggrund afslog nævnet i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, at yde erstatning.

Den tyske stat havde regreskrav over for drabsmanden. Ifølge offererstatningslovens § 7, stk. 2, kunne nævnet ikke yde erstatning til dækning af dette regreskrav.

I sagen, **N. j. nr. 1880/99**, afslog nævnet at yde forsørgertabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 14 til afdødes barn, der på drabstidspunktet havde været godt 5 år gammel. Afslaget skete i henhold til offererstatningslovens § 7, stk. 1, idet de ydelser, som de offentlige myndigheder i Tyskland efter det oplyste udbetalte til barnet i anledning af faderens død oversteg den forsørgertabserstatning, der kunne udmåles efter erstatningsansvarslovens § 14. Nævnet føjede til, at man ikke fandt fornøden dokumentation for, at barnet – når han blev voksen – skulle betale det månedlige bidrag på DM 302,65 tilbage til den tyske stat. Hvis tilbagebetalingspligt kunne dokumenteres, ville sagen kunne genoptages.

I sagen, **N. j. nr. 1881/99**, afslog nævnet på det foreliggende grundlag at yde forsørgertabserstatning efter erstatningsansvarslovens § 14 til afdødes barn fra et tidligere forhold. Nævnet havde forgæves udbedt sig dokumentation for, at barnet ikke havde modtaget offentlige ydelser som følge af faderens

død, ligesom nævnet ikke havde fået oplyst, hvem der rent faktisk forsørgede barnet på drabstidspunktet.

Nævnet modtog efterfølgende vedrørende samtlige ansøgere i sagskomplekset oplysning fra ansøgernes advokat om, at vedkommende offentlige myndighed i Tyskland havde meddelt, at ansøgerne ikke skulle tilbagebetale beløb, der blev modtaget fra det offentlige som følge af dødsfaldet.

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.19, side 24-25, er omtalt sagen, **N. j. nr. 1474/97**, vedrørende en 39-årig kvindes ansøgning om forsørgertabserstatning, efter at hendes ægtefælle var blevet dræbt i februar 1996. Det blev under sagen oplyst, at ansøgeren i oktober 1990 havde søgt om separation, der dog ikke blev gennemført, fordi afdøde ikke havde reageret på statsamtets henvendelse herom. Siden 1990 havde ansøgeren og ægtefællen ikke boet sammen, og afdøde havde ikke herefter bidraget til ansøgerens forsørgelse.

Afdøde havde i årene 1991-1995 oppebåret ca. 95.000 -114.000 kr. årligt. I hvert fald siden 1991 havde afdøde i det væsentlige levet af sociale ydelser og stort set ikke haft nogen erhvervsindkomst.

Ansøgeren havde i perioden 1991-1993 modtaget bistandshjælp med knap 60.000 kr. årligt. I 1994 havde hun fået ca. 106.000 kr. i revalideringshjælp. Fra 1995 havde hun modtaget førtidspension med ca. 90.000 kr.

Nævnet havde i første omgang afslået ansøgningen under henvisning til erstatnings-ansvarslovens § 12 og § 13, idet nævnet ikke fandt, at ansøgeren opfyldte betingelserne for at få erstatning for tab af forsørger. Nævnet havde herved henvist til, at der på drabstidspunktet i februar 1996 ikke havde foreligget en forsørgelsessituation mellem ansøgeren og afdøde.

Efter en fornyet gennemgang af sagen, hvorunder de samme faktiske oplysninger fortsat blev lagt til grund, meddelte nævnet, at man var enig i - som anført af ansøgerens advokat i forbindelse med sagens genoptagelse - at ansøgeren måtte anses for omfattet af erstatnings-ansvarslovens § 13, idet der også på drabstidspunktet forelå en retlig forsørgelsespligt mellem ægtefællerne. De ovennævnte personlige og økonomiske forhold måtte imidlertid medføre, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at der i henhold til erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 2. pkt., ikke var grundlag for at udmåle nogen forsørgertabserstatning til ansøgeren.

Ansøgeren fik efterfølgende meddelt fri proces til at anlægge retssag mod nævnet med påstand om betaling af 340.000 kr. (svarende til minimumserstatningen på drabstidspunktet i 1996 ifølge lovens § 13, stk. 1, 2. pkt.), subsidiært et mindre beløb fastsat efter rettens skøn.

Ved byrettens dom af 1. september 1999 blev nævnet dømt til efter lovens § 13, stk. 1, 2. pkt., at betale ansøgeren 85.000 kr. svarende til ¼ af minimumserstatningen.

Nævnet ankede dommen til Østre landsret med påstand om frifindelse. Ansøgeren gentog sine tidligere påstande og nedlagde herudover yderligere subsidiær påstand om betaling af 189.000 kr. (beregnet efter erstatningsansvarslovens § 13, stk. 1, 1. pkt.) og mest subsidiært om et mindre beløb fastsat efter rettens skøn. Landsretten stadfæstede ved dom af den 31. marts 2000 byrettens dom.

I landsrettens dom er citeret følgende bemærkninger til forslag til lov om erstatningsansvar vedrørende bestemmelsen i § 13, stk. 1, 2. pkt. (FT 1983/84, 2. saml., tillæg A spalte 100):

”Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., medfører imidlertid, at erstatningen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, skal fastsættes til 225.000 kr. Denne bestemmelse har betydning i alle tilfælde, hvor afdøde var forsørger, men havde en årsløn på under 150.000 kr. Herved sikres bl.a., at der ydes en rimelig erstatning for tab af forsørger, hvor afdøde ydede forsørgelse, men kun havde en mindre årsløn eller måske slet ingen årsløn, f.eks. fordi forsørgelsen skete ved andre indtægter end erhvervsindtægter. Det er tanken, at erstatningen altid bør fastsættes til 225.000 kr., medmindre der ikke har været tale om nogen forsørgelse eller kun om en forsørgelse af ringe betydning. Er dette tilfældet, giver bestemmelsen adgang til at fastsætte en mindre erstatning.”

Landsretten, der fandt, at der forelå særlige omstændigheder, som nævnt i lovens § 13, stk. 1, 2. pkt. sidste led, udtalte, at der i mangel af sikre holdepunkter i lovbestemmelsen og dennes forarbejder ikke var hjemmel til helt at lade erstatningen bortfalde. På denne baggrund stadfæstede landsretten den indankede dom, hvorefter der var tilkendt ansøgeren ¼ af lovens minimumserstatning. Dommen er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2000, s.1488.

Nævnet har bemærket sig, at der ikke i forbindelse med den netop foretagne revision af erstatningsansvarsloven er sket ændring i den hidtidige udformning af lovens § 13, stk. 1, 2. pkt.

5.16. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1.

A. Særligt vedrørende voldssager.

N. j. nr. 2275/99. Mindst 4 mænd havde under en privat straffeaktion udøvet grov vold efter straffelovens § 245, stk. 1, over for den 36-årige skadelidte. De 4 mænd – og eventuelt ukendte medgerningsmænd – slog om eftermiddagen en dag i april 1997 i forening efter forudgående aftale døren ind til skadelidtes lejlighed, hvorefter de med knytnæver slog og sparkede skadelidte adskillige gange i hovedet og på kroppen, ligesom skadelidte adskillige gange blev slået i hovedet og på kroppen med messinglysestager, urtepotteskjuler og telefon. Skadelidte fik endvidere med en saks afklippet en del af håret. Udover at have pådraget sig talrige slagmærker/hudafskrabninger og sår havde skadelidte angiveligt flere gange mistet bevidstheden i kortere perioder.

De 4 gerningsmænd blev for voldsudøvelsen og for hærværk i lejligheden idømt fængselsstraf fra 6 til 8 måneder (jf. § 247, stk. 1, om gentagelse). Erstatnings- og godtgørelseskrav blev udskilt af retssagen.

Nævnet fandt, at volden var begået under særligt krænkende, ydmygende og hånende omstændigheder, der var egnet til at krænke skadelidtes selv- og æresfølelse. Tortbeløbet blev fastsat til 8.000 kr.

I sagen, **N. j. nr. 2027/99**, forelå en særegen situation. En 38-årig højgravid blev udsat for stump vold i ansigtet og på armene samt nogle overfladiske snitsår i hovedbund og på halsen. Der var ikke iagttaget tegn på vold mod bughulen, og der var umiddelbart ingen tegn på skade på fosteret. Man

havde været nødt til at anvende lokalbedøvelsesmiddel ved sårbehandlingen (sammensyningen). Det er almindeligt kendt, at større mængder af lokalbedøvelse med karsammentrækkende hjælpestof – som her var anvendt ved syningen af sår i ansigt og hoved - efter opsugning i moderens blod kan påvirke blodkarrene i moderkagen, således at fosterets hjerteaktion påvirkes. Det anbefales derfor ved brug af sådanne lokalbedøvende midler hos gravide – at foretage kontrol af hjerteaktiviteten hos fosteret. Da man på hospitalets fødeafdeling fandt vedvarende påvirket hjertelyd hos fosteret, foretoges kejsersnit. I den givne situation, hvor vold mod bughulen ikke før efter operationen kunne udelukkes, havde fødeafdelingen skønnet, at kejsersnit var det mindst risikable for fosteret. Forløsningen og volden mod moderen kunne ikke antages at have skadet barnet. Barnet havde dog efterfølgende visse helbredsmæssige problemer på grund af den for tidlige fødsel.

Moderens advokat søgte nævnet om godtgørelse for tort på 5.000 kr.

Nævnet afslog at yde tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, da betingelserne herfor ikke fandtes opfyldt, ligesom nævnet heller ikke fandt, at forholdet havde en sådan grovhed, at betingelserne for at tilkende godtgørelse efter lovens § 26, stk. 2, kunne anses for at være opfyldt.

Nævnet tilføjede, at man ikke herved havde taget stilling til spørgsmålet, om der kunne betales erstatning m.v. for personskade til barnet.

B. Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden.

Der henvises herom til tidligere årsberetninger.

C. Særligt vedrørende sager om frihedsberøvelse.

En 25-årig kvinde blev i sagen, **N. j. nr. 2152/99**, i august 1999 udsat for røveri og frihedsberøvelse. En mand løb pludselig ud foran hende, da hun omkring midnatstid kom cyklende på vej hjem gennem en skov. Han tog fat i hendes højre arm og sagde, da hun skreg højt: ”Hold op, det er ikke voldtægt.” Manden tog hendes taske, der bl.a. indeholdt dankort, og ledte hende hen til en holdende bil. En anden mand var kommet ud fra skoven og gik ligeledes hen til bilen, hvor skadelidte blev ”bedt” om at kravle ind i bagagerummet. Hun havde fået at vide, at hun ville blive lukket ud igen, men at de først skulle køre rundt til dankortautomater. Hun havde forinden måttet oplyse koden på sit dankort. Efter flere stop og efter at have opholdt sig i bagagerummet i ca. 1 time fik hun lov at komme ud. Hun havde fået at vide, hvor de befandt sig og i hvilken retning, hun skulle gå. Den ene mand havde til sidst sagt, at han håbede, at episoden ikke ville påvirke hende resten af livet. Hun fandt hen til en tankstation, hvorfra hun blev hentet af sin søster.

Skadelidte havde ikke været sygemeldt, men havde modtaget lægehenvist psykologhjælp ad 2 omgange.

Nævnet tilkendte skadelidte erstatning for frarøvede effekter samt for udgiften til psykologhjælpen.

Herudover fandt nævnet, at der var grundlag for at tilkende hende tortgodtgørelse. Tortbeløbet blev –

også henset til en vis afsmitning fra den sædvanligt udmålte beløbsstørrelse efter § 26, stk. 2, hvis betingelser næsten var opfyldt – fastsat til 10.000 kr.

D. Ærekrænkelser og lignende.

N. j. nr. 702/00. Ansøgeren anmodede nævnet om tortgodtgørelse i anledning af, at en mand i 25 tilfælde havde fremsat udtalelser af racistisk og truende karakter (f.eks. ”alle negre skulle skydes”). 22 tilfælde var begået over en periode af ca. 3 måneder og 1 tilfælde, efter at man-den havde modtaget et polititilhold.

Byretten havde frifundet manden for overtrædelse af straffelovens § 266 b (”racisme-paragraffen”) og alene idømt ham en bøde på 4.000 kr. for at have overtrådt politivedtægtens § 3, stk. 1.

Skadelidte ankede byrettens dom, hvorved der ikke var fundet grundlag for at tilkende tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26.

Skadelidte påstod sig tilkendt tortgodtgørelse med 30.000 kr.

Ved Vestre Landsrets civile ankedom af 7. februar 2000 fandtes betingelserne for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 opfyldt, og godtgørelsen blev fastsat til 10.000 kr.

Nævnet afslog at yde skadelidte tortgodtgørelse, da der efter nævnets opfattelse ikke var tilstrækkelig sikkerhed for, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven.

Nævnet henviste herved navnlig til, at gerningsmanden ved byrettens endelige dom var frifundet for overtrædelse af straffelovens § 266 b. Den omstændighed, at landsretten havde tilkendt tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 (”ansvarlig for en retsstridig krænkelse”), indebar imidlertid efter nævnets opfattelse ingen ændring af det faktum, at gerningsmanden var frifundet for overtrædelse af straffeloven. Nævnet fjøede til, at det efter offererstatningslovens § 1 – men ikke efter erstatningsansvarslovens § 26 – er en betingelse for erstatning fra staten, at der er tale om en straffelovsovertrædelse.

Skadelidtes advokat ansøgte efterfølgende Københavns Overpræsidium om fri proces til anlæg af retssag mod nævnet med påstand om betaling af 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Overpræsidiets afslag er indbragt for Civilretsdirektoratet, hvis afgørelse ikke foreligger.

5.17. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 26, STK. 2.

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.21, side 27-28, er den nye bestemmelse om godtgørelse nærmere omtalt. Det er i forbindelse hermed bl.a. omtalt, at det i forarbejderne er forudsat, at godtgørelsen som udgangspunkt vil ligge i størrelsesordenen 10.000 kr. Der er fortsat endnu kun begrænset praksis om bestemmelsen, der trådte i kraft den 1. juni 1997.

I sagerne, **N. j. nr. 2355-2356/99**, havde de 2 kvindelige ansøgere i marts 1999 været udsat for et røveri i den bank, hvori de var ansat. Begge havde siddet ved hvert sit skrivebord bagest i banklokalet, da de pludselig havde fået øje på 2 hætteklædte mænd, der var kommet ind. Den ene af

mændene blev stående lige inden for indgangsdøren, hvorfra han med et jagtgevær pegede i retning af ansøgerne og det øvrige bankpersonale. Den anden af mændene var gået helt ind og havde ved kasser i nærheden af ansøgerne taget penge og valuta samtidig med, at han med en revolver pegede truende mod ansøgerne og øvrige ansatte. Mændene forlod herefter banken og kørte bort i en bil.

Den ene ansøger havde været sygemeldt i 4 dage. Ingen af dem havde modtaget psykologbehandling.

Nævnet tilkendte ansøgeren, der havde været sygemeldt, 640 kr. i godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet afslog at yde tortgodtgørelse eller godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2.

Vedrørende sidstnævnte bestemmelse henviste nævnet til lovens forarbejder og anførte, at røveriet ikke var af en sådan grovhed eller havde medført alvorlige skader, hvorfor betingelserne for at yde godtgørelse efter denne bestemmelse ikke kunne anses for at være opfyldt.

Det tilføjes, at nævnet ved sin afgørelse havde tillagt det afgørende betydning, at røveriet ikke havde været rettet direkte mod de 2 ansøgere, der uden at have pådraget sig alvorlige (psykiske) skader "blot" havde været tæt på.

En pengetransportchauffør og hans medhjælper var i sagerne, **N. j. nr. 2543-2544/99**, udsat for røveri i december 1998 i Kastrup lufthavn under værditransportkørsel. En medgerningsmand blev ved nævningeting idømt fængsel i 6 år for medvirken til røveriet af ca. 5,5 mio. kr. i udenlandsk valuta, hvorunder 2 ukendte gerningsmænd havde bragt pengetransportbilen til standsning, truet de skadelidte med pistoler, iført dem håndjern, taget 2 bokse med den nævnte valuta for derpå at forlade stedet. Efter de foreliggende oplysninger måtte det lægges til grund, at de skadelidte havde haft håndjernene på i ca. 1 time, før politiet kom til stede.

Den ene skadelidte havde været sygemeldt i 5 dage.

Advokaten for de 2 skadelidte søgte nævnet om tortgodtgørelse på 30.000 kr. til hver.

Nævnet tilkendte hver af de skadelidte 10.000 kr. i godtgørelse efter § 26, stk. 2.

En 20-årig mand var i sagen, **N. j. nr. 238/00**, på vej hjem efter midnat blevet antastet af 2 udenlandsk udseende mænd, der i bil var standset op og havde beordret ham ind i bilen. Han havde fået en hue trukket ned om hovedet og fik en pistol presset mod hovedet. Han blev tvunget til at tømme sine lommer og til at oplyse pinkoden til sit dankort. Den ene af mændene førte en kniv langs hans strube og truede med at skære halsen over på ham, hvis pinkoden var forkert. De standsede et sted, hvor gerningsmændene hævdede 2.000 kr. ved en dankortautomat. Efter at have kørt yderligere et stykke tid, blev han skubbet ud af bilen med besked om ikke at anmelde dem til politiet, da de ellers ville komme efter ham og hans familie. Han skulle lægge sig ned med hovedet nedad, hvorefter den ene af mændene tog huen af ham og forsvandt. Samtidig blev der affyret et skud fra pistolen. Han blev liggende ca. 10 minutter, hvorpå han rejste sig og fik fat i en taxa, der kørte ham hjem. Først næste dag fik han via forældrene anmeldt røveriet til politiet. Han var efterfølgende sygemeldt i 13 dage og "ville søge psykologhjælp snarest muligt, idet han ønskede at få bearbejdet nærværende røveri".

Nævnet tilkendte ham erstatning for frarøvede personlige effekter, godtgørelse for svie og smerte samt - henset til karakteren af røveriforholdet, hvorunder han som frihedsberøvet i længere tid var blevet truet med såvel kniv som pistol – 10.000 kr. i godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2.

5.18. SÆRLIGT OM NÆVNETS EGEN BEVIS – OG SKYLDVURDERING PÅ GRUND AF SIGTEDES DØD.

I sagen, N. j. nr. 2776/99, forelå et særligt tilfælde, hvor nævnet i forhold til offererstatningslovens § 1 måtte foretage en selvstændig bevis – og skyldvurdering.

En 9-årig pige havde over for sin far oplyst, at hendes stedmorfar flere gange inden for det seneste år havde slikket hende i skridtet, når hun havde været på besøg, og altid når stedmormoderen ikke var hjemme.

Pigen havde under en videoafhøring nærmere forklaret herom, herunder at sigtede havde taget hendes trusser af.

Sigtede havde som anholdt under afhøring hos politiet nægtet sig skyldig. Han havde forklaret om et computerspil, han havde hjemme, med personer uden kønsdele, der ”faldt ned oven på hinanden”, ligesom han havde fortalt om billeder på computeren, hvor en pige skulle være blevet slikket i skridtet. Han mente, at hans stedbarnebarn havde fået forevist disse billeder.

Politiet besluttede i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, (”bevisets stilling”) at opgive påtale mod pigens stedmorfar for overtrædelse af straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 2, (anden kønslig omgang end samleje med person under 12 år), da sigtede efterfølgende var afgået ved døden.

Det fremgik af sagens akter, at sigtede dagen efter anholdelsen og politiafhøringen havde begået selvmord. Han havde efterladt sig et brev til sin hustru, hvori han kraftigt antydede sine tilbøjeligheder vedrørende børn og særligt omtalte stedbarnebarnet ved navn. Selv om sigtede således ikke havde direkte erkendt forholdet, fandt nævnet det tilstrækkelig sandsynliggjort, at den 9-årige pige havde været udsat for de anmeldte krænkelser.

Da krænkelserne herefter var omfattet af offererstatningslovens § 1, tilkendte nævnet skadelidte 15.000 kr. i tortgodtgørelse.

5.19. EKSEMPEL PÅ STATIONÆRTIDSPUNKT KORT EFTER TILSKADE-KOMSTEN.

En 19-årig ung mand blev i sagen, N. j. nr. 1150/93, den 21. oktober 1992 overfaldet og med kniv stukket talrige gange på overkroppen, hvorved der tilføjedes læsioner i brysthulen på begge sider, læsion af mavesæk og tyndtarmen. Skadelidte var hospitalsindlagt og i øvrigt sygemeldt til den 9. december 1992.

Skadelidte blev efterfølgende den 12. oktober 1995 – 3 år efter tilskadekomsten – opereret for tarmslyng ved operationsarret hidrørende fra operationen umiddelbart efter knivoverfaldet. Han led

herefter af smerter ved løft svarende til det store ar i bughulen og havde måttet ophøre med sit arbejde hos en købmand, hvor han skulle løfte store kasser. Han modtog arbejdsløshedsunderstøttelse fra 1993 til 1996, hvorefter han selv startede en købmandsbutik, hvori han havde hjælp til løftearbejdet.

Nævnet indhentede til brug for behandlingen af ansøgningen om bl.a. varigt mén og erhvervsevnetab en udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen, der vurderede méngraden til 5 % (inkl. vansir). Erhvervsevnetabet blev vurderet til 15 % og stationærtidspunktet til 9. december 1992.

Uanset, at skadelidte 3 år efter overfaldet havde måttet gennemgå en operation, der var en klar følge af knivstikslæsionerne, lagde nævnet Arbejdsskadestyrelsens udtalelse om stationærtidspunktet til grund for sin afgørelse. Arbejdsskadestyrelsen havde bl.a. herom udtalt:

”Vi er opmærksom på, at skadelidte var indlagt akut oktober 1995 med abdominalsmerter (underlivssmerter), hvor der blev påvist tarmslyng som følge af sammenvoksninger øjensynligt fra tidligere operation. Imidlertid vurderer vi, at stationærtidspunktet indtræder tidligere end dette tidspunkt. Stationærtidspunktet er det tidspunkt, hvor der efter relevant behandling i nogenlunde fortsættelse af ulykkestilfældet ikke kan forventes yderligere bedring. For langvarige behandlingsforløb, der ofte strækker sig over flere år, indtræder stationærtidspunktet, når det primære behandlingsforløb er afsluttet.”

Nævnet udbetalte herefter godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab, men ikke yderligere i f.eks. godtgørelse for svie og smerte.

5.20. SÆRLIGT OM FORÆLDELSE

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.23, side 29, blev omtalt en sag, **N. j. nr. 2406/96**, hvori nævnet havde meddelt afslag på en ansøgning om tortgodtgørelse til skadelidte, der som 9-årig i 1986 havde været udsat for et samlejeforsøg. Byretten havde fundet gerningsmanden skyldig og pligtig at betale godtgørelsesbeløbet på 12.000 kr. Landsretten frifandt imidlertid manden, da forholdet, der først var blevet anmeldt i 1995, måtte anses for strafferetligt forældet, og samtidig blev manden frifundet for at skulle betale tortgodtgørelsen.

Nævnets afslag blev givet i henhold til offererstatningslovens §§'erne 1, 6a og 11a, idet nævnet lagde vægt på, at manden var blevet frifundet for såvel straf som godtgørelseskravet.

I 2000 havde nævnet i sagen, **N. j. nr. 2804/99**, lejlighed til at tage stilling til en ansøgning om tortgodtgørelse i en sag, hvori retten ligeledes havde frifundet for straf som følge af forældelse, men hvori spørgsmålet om et erstatningsansvar ikke havde foreligget til afgørelse.

Ved et anklageskrift af 19. august 1999 var en mand tiltalt for gennem ca. 6 år fra januar 1984 til februar 1990 at have haft samleje og haft anden kønslig omgang med sit stedbarnebarn, mens hun havde været ca. 4 - 10 år.

Byretten fandt det godtgjort, at manden over en længere periode havde foretaget handlinger som beskrevet i anklageskriftet, herunder også 2 tilfælde af samleje. Retten fandt imidlertid ikke med den

fornødne sikkerhed at kunne fastslå, at det sidste samleje havde fundet sted mindre end 10 år forud for anklageskriftets datering. Strafansvaret var herefter forældet efter straffelovens § 93, stk. 3, nr. 3, hvorfor tiltalte blev frifundet.

Retten bestemte samtidig, ”at en nedlagt påstand om et godtgørelseskrav på 50.000 kr. (herefter) ikke kan tages under påkendelse, jf. retsplejelovens § 992, stk. 1.”

Nævnet tilkendte skadelidte 30.000 kr. i tortgodtgørelse under hensyn til, at det måtte lægges til grund, at skadelidte havde været udsat for en straffelovsovertrædelse, jf. offererstatnings-lovens § 1. Den omstændighed, at strafansvaret som sådant var forældet, kunne ikke indebære, at et erstatningsansvar også dermed (uden videre) var forældet.

Der kan i øvrigt henvises til pkt. 5.1.

København, maj 2001.

M. Lerche